

EPILOG

Nedstiga för att uppstiga

När vårt liv blir rotat i vår relation till det gudomliga viker det kaos och den förvirring som utgör komplexitetens korseld för en tystnad som har skapats åt oss av Skaparen själv. Löftet om en sådan frid ger var och en av oss det hopp vi behöver för att fortsätta klättra på vår egen Jakobs stege. Den klättringen utgörs av alla dagliga val vi måste göra, alla uppoffringar som krävs för att vi ska helgas.

Så småningom kommer vi då till det andens lugn som mogen komplexitet innebär, och där inser vi att en annan passage ligger framför oss, full av sina egna komplexiteter. Stadium tre är inte vår slutdestination. Enkelheten som ligger på *andra* sidan av Holmes komplexitet är den enkelhet som ligger *framför* ytterligare en helgande passage.

Om vi ska ta oss dit vi säger att vi vill komma måste vi vara villiga att underkasta oss pressen i denna nästa passage. Kan vi fortsätta att vara vänliga, ödmjuka och barmhärtiga till och med i skärselden av andras hånfulla tvivel och våra egna till synes olösliga frågor? Har vi styrkan att följa Kristus hela vägen genom Getsemane till Golgata utan att längs vägen bli förbittrade av bitterheten i den bägere vi fått att dricka? Som äldste Neal A. Maxwell sa: ”Om vi menar allvar med vårt lärjungeskap kommer Jesus så småningom att begära att var och av oss gör det som är svårast för oss.”¹¹³

Den mogna enkelheten i stadium tre tar oss åter till templet, redo att på ett ännu djupare plan underkasta oss den uppförandekod vår Mästare har märkt ut åt oss, både i sina ord och i sina handlingar. Vår tillbedjan i templet innan vi kommer till stadium tre innebär relativt sett bara att bocka av i listan och handla på autopilot eftersom ”jag vet inte”. Blind lydnad är en början – så var det för Adam och Eva. Men vår nu välinformerade tro förbereder oss för – ja, kräver av oss – att vi väljer om vi vill gå framåt genom nästa passage med ögon och hjärtan som är vidöppna för dess press.

Ett sådant utrymme är helt utanför den naturliga människans bekvämlighetszon. Men vår tillit till Hjälparen – hans vila, hans obeskrivliga glädje – gör passagen möjlig. Och vi litar på att på andra sidan av denna passage, denna bildliga bergskam, kommer vi att se tillbaka och hålla med om att det var ett privilegium att betala priset för passagen.

Under de tidiga åren i sitt liv har vår återvändande missionärsvän Zachary påbörjat sin egen klättring mot denna helgande passage – den där vår nedstigning till djupet i våra egna själar också innebär vår uppstigning till himlens helighet. Under de senare åren i sitt liv gav president James E. Faust oss en glimt av sin egen upplevelse av denna helgande klättring:

”I de livets Getsemane-stunder vi alla har, och ofta i mitt nuvarande ämbete, har jag på knä och med en ödmjuk ande vänt mig till den enda källa från vilken jag kunde få hjälp. Ofta har jag gjort det med plågad själ, och uppriktigt vädjat till Gud att han skulle stötta mig i det verk jag har kommit att uppskatta mer än livet självt. Ibland har jag känt den fruktansvärda ensamheten av hjärtasår, av den ljuva plågan, av Satans slag, och den tröstande varma omfamningen av Mästarens Ande.

Jag har också känt den förkrossande bördan, otillräcklighetens och ovärdighetens självtvivel, den tillfälliga känslan av att ha blivit övergiven men sedan känslan av att stärkas hundrafalt. Jag har bestigit ett andligt Sinai berg dussintals gånger i avsikt att kommunicera och att ta emot instruktioner. Det har varit som att kämpa mig uppför ett nästan verkligt Förklaringsberg, och

ibland har jag känt stor styrka och kraft i det gudomligas närvaro. En speciell och helig känsla har varit ett uppehållande inflytande och ofta en nära ledsagare.”¹¹⁴

I djupet av kampen för att bestiga mina egna Sinai berg, när luften är tunn och kall och mina krafter uttömda, har jag känt hans styrka – inte alltid, men tillräckligt ofta.

När vår familj stod kring vårt barnbarns lilla kista under det stora gamla trädet på kyrkogården kände jag hans tröst med en sådan säkerhet att min tro på uppståndelsen blev andlig kunskap om att vi skulle få vara med Devin igen.

När jag som förstaårsstudent på universitetet knäböjde vid min säng efter något felsteg och vädjade om att mitt inre käril skulle bli rent och klart kände jag hur hans förlåtelse lättade och lugnade mig.

Medan jag skrev på svarta tavlan när jag undervisade hjälpföreningssystrarna i min studentförsamling kände jag hans bekräftelse, just i den stunden, på att de ord som kom ur min mun inte var mina egna utan hans.

När vårt äldsta barnbarn knäböjde vid altaret i templet med sin utvalde livskamrat kände jag en antydning om den eviga glädje han lovar oss – att om detta stjärnögda unga par ville arbeta och förlåta och leka och vila med honom i sin relation skulle deras besegling vara vacker bortom tiden.

I sådana stunder, då mitt hjärta har brustit av ömhet för honom, har det funnits ögonblick då han har låtit mig känna hans tårar falla tillsammans med mina. Min tro flödar ur sådana ögonblick och försäkrar mig om att med honom – tack vare honom – kan våra öde vildmarker göras till bevattnade trädgårdar.

Slutnoter

- J. Spencer Fluhman, Kathleen Flake och Jed Woodworth, red., *To Be Learned Is Good: Essays on Faith and Scholarship in Honor of Richard Lyman Bushman* (Provo: Neal A. Maxwell Institute for Religious Scholarship, Brigham Young University, 2017), s. 295–306; betoning tillagd.
- Fluhman, Flake och Woodworth, red., *To Be Learned Is Good*, s. 295–306.
- John Milton, *Areopagitica* (1644).
- Reid N. Nibley, ej publicerad dikt i vår ägo.
- https://en.wikiquote.org/wiki/Talk:Oliver_Wendell_Holmes_Jr.
- Gilbert K. Chesterton, *Orthodoxy* (Garden City, NY: Image Books, 1959), s. 69–70.
- Chesterton, *Orthodoxy*, s. 71.
- J. R. R. Tolkien, *The Fellowship of the Ring*, 2 uppl. (Boston: Houghton Mifflin, 1965), s. 182.
- H. Donl Peterson, ”Translation and Publication of the Book of Abraham”, i *Encyclopedia of Mormonism* (New York: Macmillan, 1992), s. 134.
- *Kyrkans presidenters lärdomar: Joseph Smith* (Salt Lake City: Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga, 2007), s. 415.
- Richard Lyman Bushman, *Joseph Smith: Rough Stone Rolling* (New York: Alfred A. Knopf, 2005), s. 133.
- Neal A. Maxwell, *That Ye May Believe* (Salt Lake City: Deseret Book, 1992), s. 191–192.
- T. S. Eliot, ”Little Gidding”, 5.26–29, i *Four Quartets* (London: The Folio Society, 1968), s. 55.
- Wikipedia, ”Betsy Ross”, https://en.wikipedia.org/wiki/Betsy_Ross.
- Neil Postman, *The Disappearance of Childhood* (New York: Vintage, 1994).
- Leonard J. Arrington och Dean May, ”A Different Mode of Life: Irrigation and Society in Nineteenth Century Utah”, *Agricultural History*, vol. 49, 1975.
- David Ignatius, ”How to Protect Against Fake Facts”, *Washington Post*, 23 nov. 2017.
- E-postmeddelande från Bud Scruggs till Bruce Hafen, 12 juli 2017.
- Ari Shapiro, intervju med David Zax, *All Things Considered*, National Public Radio (NPR), 20 okt. 2017.
- Sam Levin, ”Google and YouTube spread false claims Texas shooting suspect had leftwing ties”, *The Guardian*, 6 nov. 2017, nätuppl.
- T.ex. Matt Apuzzo och Sharon LaFraniere, ”13 Russians Indicted as Mueller Reveals Effort to Aid Trump Campaign”, *New York Times*, 16 feb. 2018.
- Laura Sydell, ”Can You Believe It? On Twitter, False Stories Are Shared More Widely Than True Ones”, *All Things Considered*, NPR, 12 mars 2018, <https://www.npr.org/people/2101272/laura-sydell>.
- Jack Nicas, ”Google Has Picked an Answer for You – Too Bad It’s Often Wrong”, *Wall Street Journal*, 16 nov. 2017.
- Christie Aschwanden, ”There’s No Such Thing as ’Sound Science’”, fivethirtyeight.com/features/the-easiest-way-to-dismiss-good-science-demand-sound-science.
- Aschwanden, ”There’s No Such Thing”.
- Eric d’Evegnée, e-postmeddelande till Bruce Hafen, 6 dec. 2017.
- Brev från Joseph Smith till Daniel Rupp, 5 juni 1844, <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-f-1-1-may-1844-8-august-1844/1#full-transcript>.
- Ezra Taft Benson, ”To the Mothers in Zion”, tal vid brasafton, 22 feb. 1987, senare tryckt i en broschyr. Se ”President Benson Lauds Blessings of Motherhood”, *Ensign*, maj 1987.
- Benson, ”To the Mothers”, citat från David O. McKay, *Gospel Ideals* (Salt Lake City: Improvement Era, 1953), s. 452.
- Gordon B Hinckley, ”Håll dig på den rätta vägen”, *Liahona*, maj 2004, s. 113.
- ”Familjen: Ett tillkännagivande för världen”, *Liahona*, nov. 2010, s. 129.

- Sammanfattat i *The Motherhood Study*, Institute for American Values, 2005, american values.org/catalog/the motherhoodstudy.
- Se Joseph Chilton Pearce, *The Biology of Transcendence* (Rochester, VT: Park Street Press, 2002).
- För en vidare diskussion av det här temat, se Bruce C. Hafen och Marie K. Hafen, *The Contrite Spirit* (Salt Lake City: Deseret Book, 2015), kap. 13.
- Brev från Joseph Smith till Daniel Rupp.
- ”’One Step Enough’: Replacing Fear with Faith”, andakt vid Brigham Young University, 30 juni 1992.
- *Richard Douglas Poll Papers*. University of Utah Marriott Library Special Collections. Hämtad 2017-02-15.
- Thomas F. O’Dea, *The Mormons* (Chicago, IL: University of Chicago Press, 1957), s. 240.
- www.pewforum.org/2012/01/12/mormons-in-america-beliefs-and-practices.
- Rod William Horton och Vincent Foster Hopper, *Backgrounds of European Literature* (New York: Appleton-Century, 1954), s. 248.
- H.D.F. Kitto, *The Greeks* (Baltimore, MD: Penguin, 1969), s. 8.
- Daniel C. Peterson, ”Editor’s Introduction: ’What Has Athens to Do with Jerusalem?’ Apostasy and Restoration in the Big Picture”, *F.A.R.M.S. Review of Books*, vol. 12, nr 2 (2000), s. xii.
- Bruce C. Hafen, *A Disciple’s Life: The Biography of Neal A. Maxwell* (Salt Lake City: Deseret Book, 2002), s. 380.
- Hafen, *Disciple’s Life*, s. 379.
- Hafen, *Disciple’s Life*, s. 12.
- Hafen, *Disciple’s Life*, s. 558–559.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/177>.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/306>.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/180>.
- Citerad i James E. Faust, ”Såsom en guldsmeds eld” *Nordstjärnan*, okt. 1979.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/150>.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-b-1-1-september-1834-2-november-1838/151>.
- ”En grundval blev lagd”, *Psalmer*, (Salt Lake City: The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 1992), nr 38.
- Francis S. Collins, *The Language of God: A Scientist Presents Evidence for Belief* (New York: Free Press, 2006), s. 30.
- Michael Polanyi, *Personal Knowledge* (New York: Harper and Row, 1964).
- Polanyi, *Personal Knowledge*, s. 53.
- Polanyi, *Personal Knowledge*, s. 53.
- Se Polanyi, *Personal Knowledge*, s. 62.
- *Oxford English Dictionary*, nätuppl.
- William James, *Essays on Faith and Morals*, red. Ralph Barton Perry (Cleveland, OH: The World Publishing Company, 1962), s. 53–54.
- James, *Essays*, s. 30–31.
- James, *Essays*, s. 24.
- James, *Essays*, s. 28.
- James, *Essays*, s. 28.
- Viktor E. Frankl, *Livet måste ha mening*, övers. Margareta Edgardh (2006), s. 79.
- Frankl, *Livet måste ha mening*, s. 79.
- Frankl, *Livet måste ha mening*, s. 70.
- Viktor Frankl, goodreads.com/quotes/665287-the-meaning-of-life-is-to-give-life-meaning.
- Frankl, *Livet måste ha mening*, s. 104.

- George Eliot, "God Needs Antonio", http://www.online-literature.com/george_eliot/3660/.
- James, *Essays*, s. 28.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 38.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 39.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 41.
- JS-H 1:33.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 44.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 40.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 118.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 187.
- Bushman, *Rough Stone Rolling*, s. 193.
- <http://www.josephsmithpapers.org/paper-summary/history-1838-1856-volume-c-1-2-november-1838-31-july-1842/84>.
- Brev till författarna, 3 okt. 2017; betoning tillagd.
- Personligt samtal med författarna.
- Thomas H. Greer, *A Brief History of the Western World*, 5 uppl. (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1987), s. 554.
- Frankl, *Livet måste ha mening*, s. 105.
- Charles McCurdy, *Modern Art: A Pictorial Anthology* (New York: Macmillan, 1958), s. 28.
- N. Berlin, "Traffic of our stage: Why Waiting for Godot?" i *The Massachusetts Review*, hösten 1999.
- Berlin, "Traffic".
- Merriam-Webster ordbok, nätuppl., "nihilism".
- Se *Kyrkans presidenters lärdomar: Joseph Smith*, s. 208.
- Se Hal Boyd, "Mormonism's Resolution to One of the Reformation's Most Vexing Riddles", *Deseret News*, 5 nov. 2017.
- Khumbulani D. Mdletshe, "A Reflection from an African Convert on Official Declaration 2", *BYU Studies* 55:4 (2016).
- "Ras och prästadömet", Uppsatser om evangelieämnen, jesukristikyka.org.
- Peter Wehner, "How Can I Possibly Believe That Faith Is Better Than Doubt?" *New York Times* debattartikel, 25 dec. 2017.
- "New Mormon leader Russell Nelson pledges to serve God", *Salt Lake Tribune*, 16 jan. 2018.
- "Ras och prästadömet", Uppsatser om evangelieämnen, jesukristikyka.org.
- Dallin H. Oaks, *Life's Lessons Learned* (Salt Lake City: Deseret Book, 2011), s. 69.
- Dallin H. Oaks, tal vid evenemanget "Var ett", 1 juni 2018 (nyheter.jesukristikyka.org).
- Jana Reiss, "Commentary: Most Mormons still believe the racist priesthood/temple ban was God's will, survey shows", *Salt Lake Tribune*, 12 juni 2018.
- Austen Farrer, citerad in Neal A. Maxwell, "Discipleship and Scholarship", *BYU Studies*, sommaren 1992, s. 5–9.
- E-postmeddelande från Eric d'Evegnée till Bruce Hafen, 14 feb. 2018.
- E-postmeddelande från Kevin Knight till Bruce Hafen, 14 feb. 2018.
- E-postmeddelande från Kevin Knight till Bruce Hafen, 23 feb. 2018.
- Se Spencer W. Kimball, "Peter, My Brother", andakt vid Brigham Young University, 13 juli 1971.
- E-postmeddelande från Nathan Leonhardt till Bruce Hafen, 12 feb. 2018.
- Se Hafen och Hafen, *Contrite Spirit*, s. 124.
- Fluhman, Flake och Woodworth, red., *To Be Learned Is Good*, s. 295–306.
- Leo Tolstoj, *Krig och fred*, övers. Hjalmar Dahl (Forum, 1973), del 2, s. 452–456.
- Tolstoj, *Krig och fred*, del 3, s. 8.

- Tolstoy, *War and Peace*, Norton Critical Edition, övers. Aylmer Maude, (New York: W. W. Norton & Co., 1966), s. 1382, kommentar av Nikolai Strakhov.
- President Gordon B Hinckley, "Symbolen för vår tro", Liahona, apr 2005, s 3–6.
- Hinckley, "Symbolen för vår tro", s. 6.
- Neal A. Maxwell, *A Time to Choose* (Salt Lake City: Deseret Book, 1972), s. 46.
- "Special Witnesses of Christ: President Faust", <https://www.youtube.com/watch?v=VgxandXWbUk>.

Om författarna

Bruce C. Hafen kallades till de sjuttios första kворum 1996 och har varit generalauktoritet emeritus sedan 2010. Han är internationellt erkänd som expert inom familjejuridik och har varit president för BYU–Idaho, dekanus vid juridikfakulteten på BYU samt rektor för BYUy. Två av hans böcker har vunnit pris för årets bästa bok från Deseret Book: *The Broken Heart* 1989 och *A Disciple's Life: The Biography of Neal A. Maxwell* 2002. Han har nyligen tjänat som tempelpresident i templet i S:t George, Utah, USA.

Marie K. Hafen har undervisat vid BYU–Idaho, University of Utah och BYU–Provo – kurser om Shakespeare, skrivande och Mormons bok. Hon har varit medförfattare till ett flertal böcker, bland annat *Covenant Hearts: Why Marriage Matters and How to Make it Last* (2005) och *The Contrite Spirit: How the Temple Helps Us Apply Christ's Atonement* (2015) tillsammans med sin man. Hon har tjänat i Unga kvinnors generalkommitté, i styrelsen för *Deseret News* och som tempelvärdinna i templet i S:t George, Utah, USA.

Makarna Hafen är mycket tacksamma över att vara föräldrar till sju barn och mor- och farföräldrar till 46 barnbarn.